

Science and Education in Australia, America and Eurasia : Fundamental and Applied Science : The 1st International Academic Conference (Australia, Melbourne, 25 June 2014). – Melbourne IADCES Press, 2014. – V.II. – С. 209-212.

Tereshenko Natalya Kherson state university

senior lecturer faculty of culture and arts

E-mail: ntereshenko@gmail.com

The implementation of the function of aesthetic education by ballroom choreography methods in modern educational space

Терешенко Наталя Віталіївна, Херсонський державний університет

старший викладач, факультет культури і мистецтв

E-mail: ntereshenko@gmail.com

Реалізація функції естетичного виховання засобами бальної хореографії в сучасному освітньому просторі

Проблема естетичного виховання завжди була і залишається актуальною в плані формування духовної особи дитини, в перспективі його розвитку. Завдання естетичного виховання зводиться до формування естетичного ставлення дитини не тільки до дійсності, але і до мистецтва.

Хореографія це вид мистецтва, який володіє величезними можливостями для повноцінного естетичного вдосконалення дитини, для його гармонійного духовного і фізичного розвитку. Тож бальна хореографія є невід'ємною частиною сучасного різноманітного українського хореографічного мистецтва.

Величезний позитивний досвід, що доводить безпосередній взаємозв'язок занять хореографією з естетичним вихованням накопичений у дослідженнях педагогів і діячів мистецтв: Л.Н.Богаткової, С.І. Букатіної, А.Я.Ваганової, Е.Д.Васильєвої, Г.І. Плахта, Т.В. Пуртової, М.М. Фокина та ін.

Методичні аспекти викладання бальної хореографії досліджували Гью Ховард, Алекс Мур, Уолтер Лерд, але виховні можливості бальної хореографії ще не достатньо вивчені.

Тому метою нашої статті є дослідження бальної хореографії як засобу естетичного виховання в сучасному освітньому просторі.

Мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку школярів на основі виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів [1]. Бальна хореографія в площині системи сучасної освіти здатна вирішувати кардинальні завдання, серед яких провідне місце належить естетичному вихованню школярів.

Естетичне виховання в системі освіти розглядається науковцями на основі різних підходів і позицій: як процес взаємодії педагога і учнів з метою розвитку естетичного відношення особистості до реалій сьогодення і мистецтва, формування естетичної свідомості та здатності до естетичної діяльності; як вид виховної роботи, в процесі якої засвоюються естетичні знання, набуваються творчі вміння і формується світогляд; як формування естетичного сприйняття і оцінки оточуючої дійсності; як стадіальний процес, що враховує вікові особливості сприйняття естетичного; як набутої індивідуальної цінності.

Серед дієвих ціннісно орієнтуючих чинників, що впливають на естетичне виховання старшокласників детермінуючим чинником є бальна хореографія, яку слід розглядати не тільки на макрорівні його функціонування, але й на мікрорівні певної субкультури, до якої належить особистість школяра.

Мистецтво як засіб формування ціннісних орієнтацій має багато властивостей та якостей, які визначаються природою естетичного, відтак, впливаючи на свідомість людини, мистецтво бальної хореографії виконує функцію формування ціннісного ставлення до моральних, естетичних,

соціальних явищ як довготривалої установки, що входить до ціннісно-орієнтуючої системи як складової світогляду особистості.

В навчально-виховних закладах освіти бальна хореографія (на макрорівні) функціонує як засіб естетичного спілкування, що забезпечує обмін почуттями, смаками, уподобаннями школярів. Бо танець має здатність втілювати, зберігати і відтворювати духовні цінності, які жодним іншим шляхом не можуть іманентно перетворитися у суспільне надбання.

Хореографічне мистецтво є засобом пізнання цінності буття, отже, спонукає старшокласників дивитися на світ ціннісними категоріями. Унікальність хореографії в тому, що вона передбачає світосприйняття як думкою, так і переживанням цієї думки. Отже, танцюючи, старшокласники в системі освіти спроможні занурюватися у певні рольові ситуації в житті. І завдяки танцю вони переживають те, що в реальному житті для них може залишитися *terra incognita*. Це своєрідний спосіб комунікації зі світом, який передбачає не стільки логічні переконання, скільки розширення реального життєвого досвіду через ціннісне відношення до світу.[2]

Естетичне виховання засобами бального танцю за своєю природою - творчий акт. Він характеризується динамічною пластикою, інтенсивністю творчого переживання, співучастю учасника колективу, сприяє розширенню і збагаченню його особистого досвіду художнього бачення світу.

Успадковані віками традиції танцювального мистецтва можна розглядати крізь призму вирішення освітніх проблем. Адже хореографія – частина духовної культури, завдяки чому особистість має можливість прилучитися до соціуму шляхом набуття пізнавальної та соціальної активності у контексті творчого саморозвитку.

Погляди відомих філософів, мистецтвознавців, педагогів, психологів різних часів наголошують на доцільності прилучення учнів до занять танцем з метою їх різнобічного й гармонійного розвитку. Тому віддавна у багатьох країнах елементи хореографічного мистецтва як складові компоненти педагогічних систем включалися в естетичне виховання. Історична складова

цього питання уможливилює переглянути та проаналізувати танцювальне мистецтво в освітньому просторі.

Німецький педагог, теоретик експериментальної педагогіки Вільгельм Август Лай розглядав танцювальну діяльність в школі як ефективний спосіб утвердження вивченого матеріалу. На його думку, використання танців сприяло творчому відношенню дітей до навчання, кращому запам'ятовуванню матеріалу, розвитку уяви й моторики [3].

Слід відзначити, що заняття танцем та хореографією в освіті XVIII – XIX століть розглядалися і як частковий вид діяльності, і як складова роботи з естетичного виховання.

Сучасна педагогіка у галузі хореографічного мистецтва підкреслює багатофункціональний аспект танцю в роботі з дитячим колективом. Так, теоретики (С. Акішев, Л. Бондаренко, Н. Георгян, В. Годовський, О. Голдрич, В. Кирилук, П. Коваль, Б. Колногузенко, О. Мартиненко, Б. Стасько, А. Тараканова, А. Фомін та інші) вважають, що залучення дитини до танцювального мистецтва в системі освіти важливе для її духовного розвитку, формування необхідних моральних якостей та розкриття творчого потенціалу. Духовна культура танцю спрямована на залучення до загальнолюдських культурних цінностей, формує розвиток естетичного смаку, емоційних виявів, вихованню позитивних норм поведінки, формуванню навичок психорегуляції.

Танець у системі освіти сприяє покращенню як естетичного так і фізичного розвитку, зміцненню здоров'я, формуванню інтересу до рухової діяльності, задоволенню природної потреби в русі, профілактиці відхилень у фізичному розвитку – порушення постави, плоскостопості, ожиріння тощо (Е. Вільчковський, К. Глушак, О. Сайкіна, А. Тараканова, Ж. Фірілеєва та ін.).

Бальна хореографія в сучасному освітньо-культурному просторі відіграє потужне виховне значення. В Україні накопичено цінний досвід викладання бального танцю в системі освіти.

Нині значної популярності набули ансамблі бального танцю в шкільному середовищі, учасники яких вивчають і пропагують світове хореографічне надбання.

Завдяки заняттям бальним танцем школярі здобувають основи естетичного виховання, у них формується потреба готовності відчувати та творити красу, звичка оцінювати явища і факти естетики, її основні категорії, розвивають стійкий інтерес до мистецтва, розуміння його ролі до духовного збагачення людини. Танцюючи, вони отримують чіткі уявлення про художні цінності, створені світовою культурою, у них виховуються стійкі критерії та емоційно-естетичне ставлення до мистецтва, поглиблюється здатність активної перетворюючої діяльності з внесенням елементів краси у всі сфери життя.

Важко переоцінити освітньо-виховне значення танцю в естетичному вихованні системи освіти. Удосконаленню естетичного виховання школярів сприяє робота мережі ансамблів, гуртків, секцій, студій бальної хореографії, які широкою мережею діють в загальноосвітніх навчальних закладах. Огляд їх досвіду свідчить, що бальний танець став важливим елементом виховного процесу. Тут охоплено не тільки музику, образотворче мистецтво, які входять до обов'язкового переліку предметів базового навчального плану загальноосвітніх шкіл, а також історія хореографічного мистецтва.

Аналіз практичної діяльності ансамблів бальної хореографії показує, що грамотно організована в них робота, з одного боку, прилучає школярів до культурного процесу, традицій, а з другого – стимулює естетичний розвиток особистості школяра, активно впливає на створення нових духовних цінностей, підтримує і посилює інтерес до світового мистецтва.

Бальний танець, то, як засіб виховання музично-танцювальної культури, відіграє важливу роль - поєднує в собі засоби музичної, пластичної, спортивно-фізичної, етичної і художньої освіти. Заняття бальним танцем органічно пов'язані із засвоєнням норм етики, немислимі без вироблення високої культури взаємодії між людьми. Витримка, бездоганна ввічливість,

відчуття міри, простота, скромність, увага до оточуючих та їх настрою, доброзичливість, привітність - ось ті межі, які виховуються в учнях під час занять танцем і стають невід'ємними в повсякденному житті.

Виховання відчуття стилю та міри, при виконання того або іншого танцю, впливають на формування художнього смаку - важливого в естетичній освіті людини. Це завдання, є складовою частиною у навчанні бального танцю, та повинно стати визначним в практичній діяльності педагога.

Зростаючий інтерес до бальної хореографії, прагнення залучитися до цієї поетичної мови спілкування є загальним для всіх народів. Тому так природно поява за останні роки нових для бальної хореографії танців, заснованих на традиціях національних культур. Бальний танець по праву може розглядатися як засіб і спосіб виховання толерантності і пошани до національних традицій і звичаїв інших народів, до менталітету і індивідуальності окремо взятої особи.

Головним виразним засобом є тут пластика людського тіла, узагальнена до символу. Рухи танцю організуються в часі і просторі на основі музики. Бальний танець не розповідає про реальні явища, події або про конкретні предмети. Як і хореографічне мистецтво в цілому, бальний танець є мистецтвом, в якому відбиваються, перш за все, внутрішній світ людини, його емоційний стан, настрій, відчуття, думки.

Аналіз практики доводить, що не може задовільнити розвиток естетичного виховання лише один урок музики на тиждень. Тому заняття бальною хореографією здатне заповнити прогалину у естетичному вихованні.

За спостереженнями С.В.Бондаревської [4], старшокласники прагнуть утвердити свою внутрішню незалежність, підкреслити свою самостійність у прийнятті життєво важливих рішень, вони здатні до самовиховання та самоосвіти.

У загальноосвітніх школах України донині існує нахил в бік дисциплін математичного і науково-природничого циклів. На предмети естетичного спрямування – музику, образотворче мистецтво відводиться лише близько 4% навчального плану. Недосконалість програм не дає можливості художнім

дисциплінам стати фундаментом естетичного виховання, не сприяє формуванню художніх здібностей, художньо-образного мислення, фантазії естетичних почуттів, ціннісних критеріїв, а також набуття спеціальних знань і умінь. А розрив між наявною культурою школярів та істинними цінностями мистецтва дедалі збільшується, що становить загрозу відлучення школярів від світової скарбниці.

Отже естетичне виховання призначене коригувати формування особистісних характеристик особистості. Так, роль бального танцю в системі освіти можна визначити як цілеспрямовану духовну і практичну діяльність з формування у особистості активної життєвої позиції. Бальний танець здатний реалізувати функції естетичного виховання шляхом розвитку емоційно-логічного сприйняття соціальної дійсності; формування естетичних смаків, ідеалів, поглядів, переконань, етичного ставлення до танцювальної діяльності; стимулювання самостійності та розвиток творчих здібностей; пробудження здатності відчувати інтереси, потреби і бажання; формування передавати художній образ у творчій діяльності; розвиток здатності особистості до сприйняття цілісної картини світу, прагнення до примноження світового досвіду.

Список літератури

1. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України // Шкільний світ. – 2002.- № 9. – 16 с.
2. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей. – М.: «Академия», 2002. - 320 с.
3. Вильгельм Лай. Школа действия // История социальной педагогики : хрестоматия-учеб.: учеб. пособие / под ред. М.А. Галагузовой. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 544 с.
4. Бондаревская Е. В., Кульневич С. В. Педагогика: Личность в гуманистических теориях и системах воспитания. – Ростов н/Д: Феникс, 1999. - 560 с.